

Корнієнко В. О., доктор політичних наук, проф. ВНТУ

УПА: ПРАВДА, МІФ ЧИ ІСТИНА СЛІПА?

(публікація здійснена на замовлення і за підтримки Фонду розвитку ЗМІ посольства США в Україні. Думка автора може не співпадати із офіційною позицією керівництва США.

Посилання на джерело: <http://vn.20minut.ua/Podii/upa-pravda-mif-chi-istina-slipa-49332.html>

Визнання Української повстанської армії (УПА) — це дійсно проблема. Затягування з її розв'язанням і подалі буде вносити лише розбрат у суспільстві. І одними законами про визнання тут не обійтися. Розв'язання цієї проблеми, як очевидно, лежить на перетині історичних знань, історичної пам'яті, власних уподобань, політичної кон'юнктури, а, головне, цінностей, які існують у суспільстві. Власне, де ж шукати істину стосовно сутності УПА? В історичних картинах? Спогадах ветеранів Великої Вітчизняної війни, в історії КПРС, нарешті, на інтернетівських сайтах? Усе непросто. Сьогодні ми бачимо лише апологетику тих чи інших поглядів і переконань щодо УПА, які склалися, знову ж таки, як результат дії того інформаційного та ідеологічного поля, у якому виховувалася людина. Це логічно. Та апологетика - це зазвичай завжди лише піна біля рота... Далі, власне, іде класика, тобто офіційно-документальне оформлення феномену. Офіційної ж точки зору поки що не існує, принаймні, сьогодні.

Тим часом тих, довкола кого сьогодні точаться гарячі суперечки, тобто ветеранів УПА, з кожним роком стає все менше, та й вони давно втомилися чекати на справедливість. Але годі шукати справедливості там, де істинна сутність речей невідома, чи лежить ця істина посередині. Бракує інформації? Та вже, мабуть, ні, коли подивишся на інтернетівські сайти: "100 яскравих перемог воїнів УПА над німецькими загарбниками", "100 яскравих перемог воїнів УПА над військами НКВД". Ось вам і золота середина... Та скажіть про неї матері "советського" солдата, вбитого вояками УПА, чи матері "бандерівця", вбитого солдатами НКВД. Справедливо?

Правда, цьогорічні заяви щодо відновлення справедливості стосовно ветеранів ОУН і УПА прозвучали у дещо новому ракурсі. Президент Ющенко недвозначно висловився за ухвалення Верховною Радою закону, який визнає воїнів УПА ветеранами Великої Вітчизняної війни. "Перемога Української повстанської армії вже стала легендою, яка золотими літерами вписана на скрижалях історії нашої держави і назавжди залишиться в пам'яті народу", - відзначив він.

З іншого боку, обережно ставимось ми сьогодні до нової інформації, особливо тієї, яка стосується зсуву наших стереотипів. Особливо тієї, яка "піддавлює" та підштовхує нашу свідомість у відповідному напрямі. Бо ми знаємо, як народжуються легенди і міфи. Ми жили у країні міфів. Ми увесь час перемагали. Ми увесь час жили в країні перемог. І ми пишалися цим міфом. І хто з тих, кому зараз 45-50 і більше, не думав тоді, що він народився і виріс у найкращій і найщасливішій країні світу? Маніпуляція свідомістю? Так. Але вона дозволяла країні жити і бути могутньою державою. Вона дозволяла людям об'єднуватися і йти вперед. Ми були свідками й того, як міфи розвінчуються.

Запитайте сьогодні представників молодого покоління, хто такий Ленін, коли він народився, коли відбулася Жовтнева революція? Навряд чи почуєте правильну відповідь. А років 15 тому не знати про це було просто дикістю! Так що ми робимо сьогодні: докопуємося до істини чи створюємо нові міфи, які також допоможуть нам об'єднатися і йти вперед, адже нам це ой як потрібно? Можливо, і те, і те... Устами політиків... Біда ще й у тому, що істину заважає виявити політична кон'юнктура: визнання ОУН і УПА стало предметом політичних переговорів. Більш того, Віктор Ющенко повністю поклав відповідальність на депутатів Верховної Ради. А от як

представники різних політичних сил виправдають сподівання президента - це вже проблема інша. Можна логічно сподіватися на його підтримку щодо визнання УПА фракцією "Наша Україна". Компартія та соціалісти у цьому питанні послідовні, і, зрозуміло, відверто заявляють, що не допустять її визнання.

Олександр Мороз якимось навіть заявив, що скоріше на його долоні виросте волосся, аніж СПУ проголосує за це! Дане питання неодноразово ставало предметом суперечок між фракцією "Наша Україна" і БЮТ. Але останнім часом Юлія Тимошенко наголосила, що Андрій Шкіль є автором законопроекту щодо надання воякам ОУН-УПА статусу учасників бойових дій, "за який ми голосували і будемо голосувати завжди всі до єдиного". З Партією регіонів також непросто, бо якраз тут кон'юктурою віддає досить сильно, якщо зважити на слова Віктора Януковича, який ще напередодні президентських виборів заявив: "Я упевнений у тому, що всіх, хто воював і звільняв нашу рідну землю, варто дорівнювати до цього статусу. І не слід поділяти на "своїх" і "чужих"...

До речі, Україна де-юре визнала легітимність тих, хто воював в УПА, ще у 1989 році, коли ВР УРСР ратифікувала Женевську конвенцію. Відповідно до протоколів конвенції, національні визвольні рухи визнаються легітимними, якщо їх особовий склад має наступні ознаки:

1. Керівництво відповідає за своїх підлеглих.
2. Воїни мають чіткі знаки відмінності своєї армії.
3. Відкрито носять зброю
4. Дотримуються у своїх діях законів і звичаїв війни. Українська повстанська армія відповідала всім чотирьом критеріям...